

Lotta Naglitsch, Skolverket

Föreståndare Lärlingscentrum

Skolverket

Lärlingscentrum

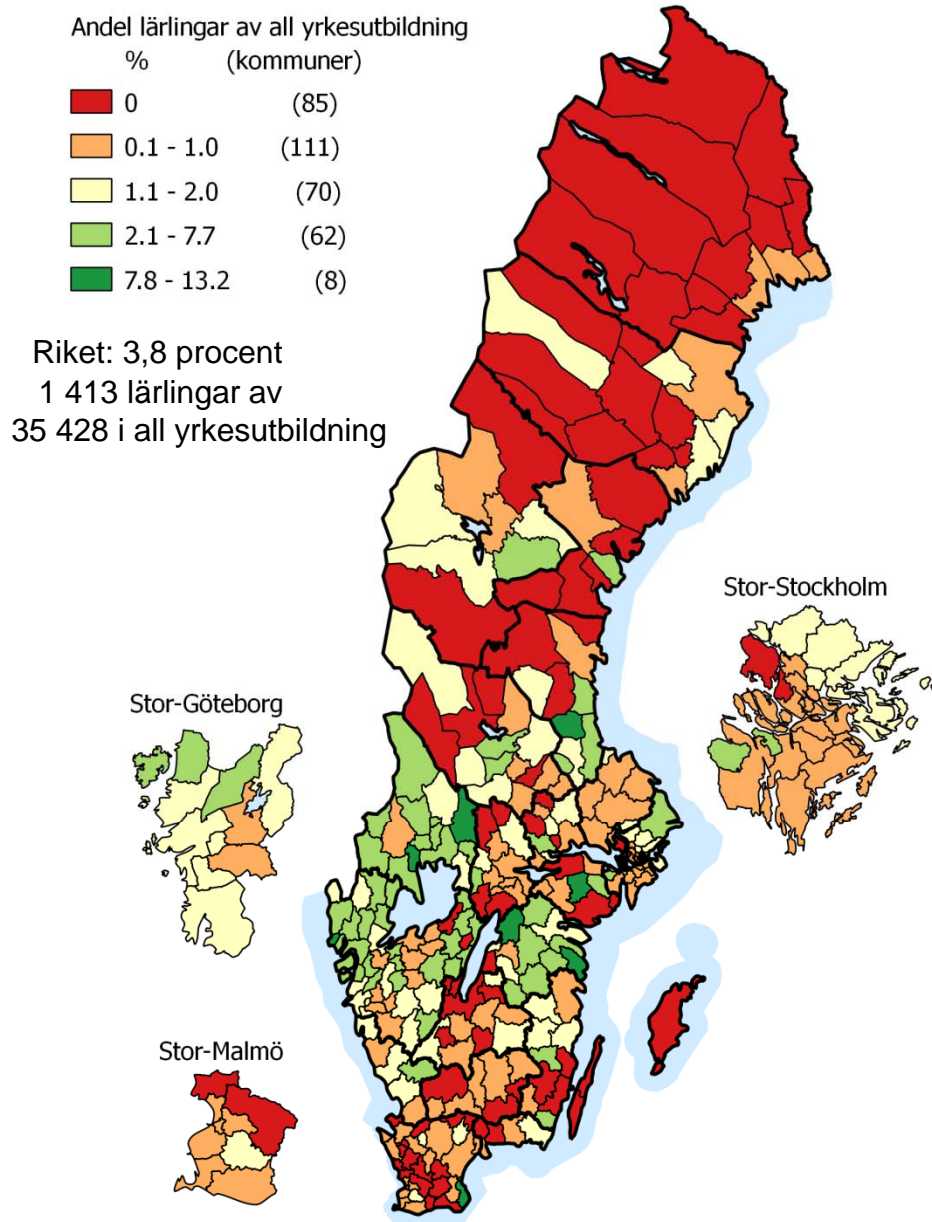

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att inrätta ett lärlingscentrum.

Målet är fler gymnasiala lärlingar och ökad kvalitet i det arbetsplatsförlagda lärandet.

Lärlingsutbildningens andel av all yrkesutbildning hösten 2012

Redovisning för årskurs 1 elever efter bostadskommun. Proce

Lärlingscentrum

Lärlingscentrum ska:

- stimulera anordnandet av gymnasial lärlingsutbildning genom insatser riktade till huvudmän, arbetsgivare och branschorganisationer,
- främja ungdomars intresse för gymnasial lärlingsutbildning,
- ge stöd och råd till huvudmän, branschorganisationer, arbetsgivare bl.a. när det gäller att organisera utbildning på arbetsplatser, anordna handledarutbildning, utforma utbildnings-kontrakt samt i fråga om uppföljning, kvalitetssäkring och dokumentation av det arbetsplatsförlagda lärandet, och
- stimulera samverkan mellan skola och arbetsliv, särskilt regionalt, för att säkra att arbetslivets behov beaktas vid utformningen av utbildningarna.

Lärlingscentrum

- **Lärlingscentrum ska arbeta aktivt, uppsökande, utåtriktat och konsultativt med insatser riktade till olika målgrupper.**
- **Centrum ska genomföra implementerings-, utvecklings- och kommunikationsinsatser av olika slag.**
- **Bildandet av centrumet ska innebära en tydlig ingång till Skolverket i frågor om lärlingsutbildning.**

Gymnasial lärlingsutbildning

- Ett sätt att studera ett nationellt yrkesprogram.
- Halva utbildningen ska vara förlagd till en eller flera arbetsplatser.
- Omfattningen av det arbetsplatsförlagda lärande ska räknas från och med det läsår som eleven påbörjar lärlingsutbildningen.
- Eleven kan påbörja lärlingsutbildning det första, andra eller tredje läsåret. I gymnasiesärskolan kan en elev även påbörja lärlingsutbildning under det fjärde läsåret.
- Utbildningskontrakt ska upprättas

Gymnasial lärlingsutbildning

Statsbidrag för gymnasial lärling

Statsbidrag lämnas för elever som deltar i gymnasial lärlingsutbildning och där ett utbildningskontrakt har upprättats.

Statsbidraget är uppdelat i tre delar och omfattar bidrag till

- genomförande av lärlingsutbildning (10 000:-/år/elev)
- ersättning till arbetsplatsen (47 000:-/år/elev)
- arbetsplatsen har en utbildad handledare (10 000:-/år/elev)

Dessutom får eleven 1000:-/månaden extra i studiebidrag från CSN

Statsbidrag för lärlingsutbildning för vuxna

Statsbidraget är uppdelat i tre delar och omfattar bidrag till:

- genomförande av lärlingsutbildning (50 000:-/år/plats)
- ersättning till arbetsplatsen (40 000:-/år/plats)
- utbildning av handledare på arbetsplatsen (3 500:-/handledare)

Framgångsfaktorer 1

- En uttalad och tydlig strategi för att etablera kontakter med arbetslivet samt en medvetenhet om arbetslivets kompetensbehov.
- Tid och resurser avsatta för regelbundna besök av yrkesläraren och att arbetsplatsen är medveten om sitt åtagande. De handledare som ska leda eleven måste vara väl införstådda med sin uppgift och ha fått utbildning för sitt uppdrag.
- Modeller för att formulera utbildningens kurser till moment som praktiskt kan genomföras på arbetsplatsen samt kriterier för bedömning av dessa.

Framgångsfaktorer 2

- Stöd för att höja elevernas motivation är en viktig gemensam uppgift för skolan och arbetsplatsen. Gymnasial lärlingsutbildning är krävande utbildningsform och det krävs motivation för att lyckas.
- Ett systematiskt kvalitetsarbete krävs för att utvärdera och utveckla lärlingsutbildning både i skola och på arbetsplats

Handledarintroduktion

Apl-utvecklare

Stöd för strategisk apl-utveckling

Generell handledarintroduktion höst 2014

Apl-utvecklare

stödjer systematisk samarbete skola – arbetsplats

Stödjer systematiskt
kvalitetsarbete om
arbetsplatsförlagt lärande

Stödjer samverkan
mellan skola och
arbetsplats

Stödjer lokala
programråd

Stödjer
handledarutbildning

Stödjer bedömning
av elevens
prestationer i apl

Stödjer kartläggning
av arbetsplatser

Nationella apl-utvecklare

Från och med våren 2014 finns det tjugo nationella apl-utvecklare i landet. Dessa kan stödja skolor i det systematiska kvalitetsarbetet kring apl med betoning på samverkan mellan skola och arbetsplats.

Som en del i att stödja skolans utveckling av det arbetsplatsförlagda lärandet utbildar Skolverket nu nationella apl-utvecklare.

Stödjer skolor strategiskt

Nationella apl-utvecklare kan stödja skolan i det **strategiska** arbetet med:

- Systematiskt kvalitetsarbete om arbetsplatsförlagt lärande
- Kartläggning av arbetsplatser
- Bedömning av elevens prestationer i det arbetsplatsförlagda lärandet
- Samverkan mellan skola och arbetsplats
- Lokala programråd

De nationella apl-utvecklarna stödjer skolan i det strategiska arbetet men utför **inte praktiska uppgifter** som att kartlägga och anskaffa apl-platser eller utforma dokument.

Hur mycket enskilda skolor kan få ta del av en apl-utvecklare beror på hur efterfrågan ser ut.

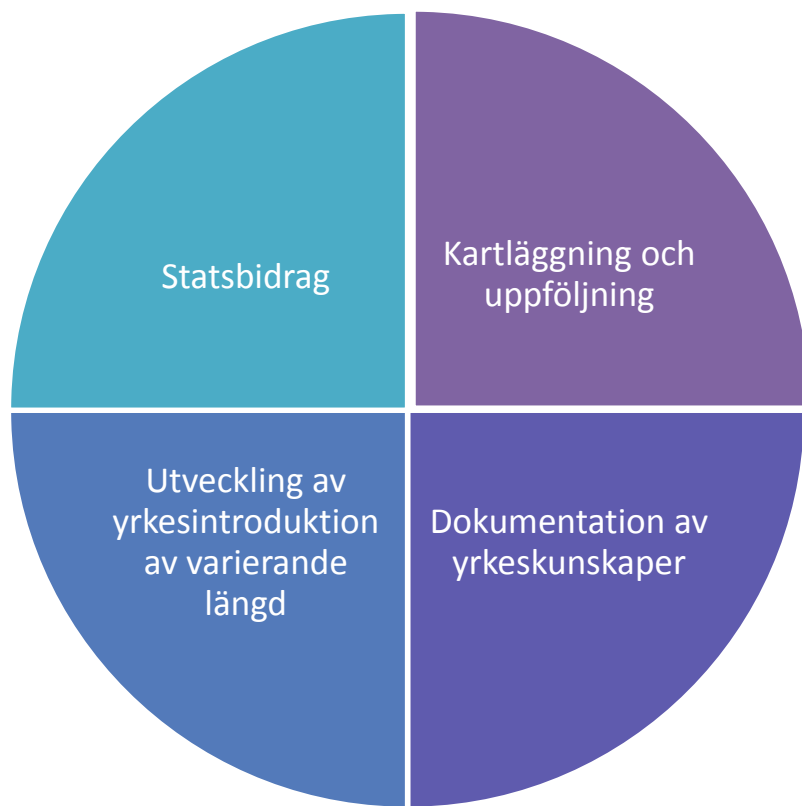
Bokningsförfrågan

Hämta dokument

 Bokningsförfrågan (95 kB)

Uppdrag om utveckling av kvalitet i yrkesintroduktion 2013 - 2016

- Kartläggning av utbildning inom yrkesintroduktion (sökbara utbildningar, praktik/apl, lokala arbetslivet m.m.)
- Elevernas etablering på arbetsmarknaden
- Fortsatta studier på yrkesprogram

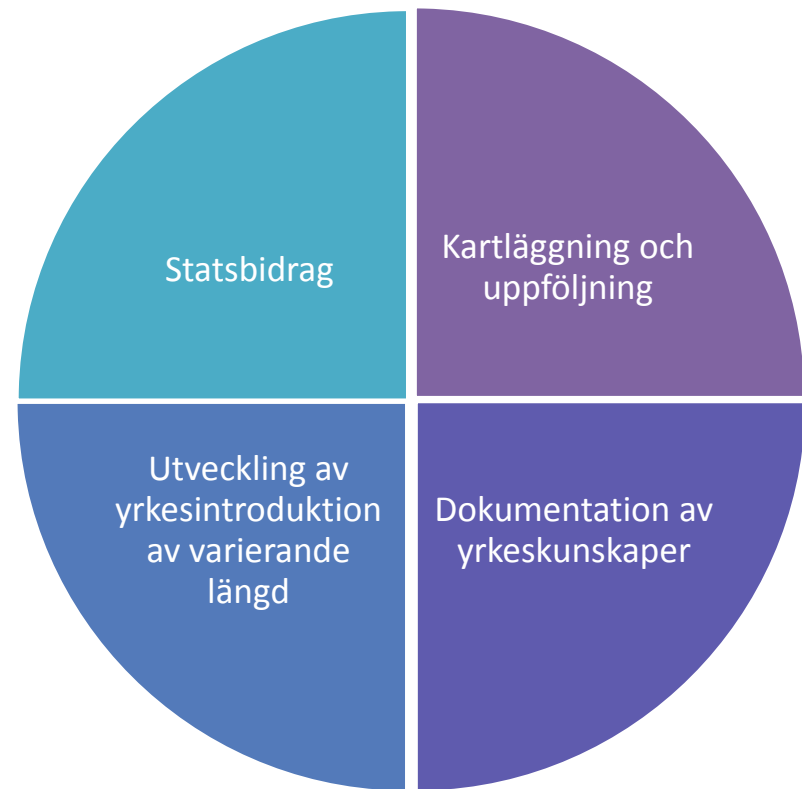
- Underlätta elevernas etablering på arbetsmarknaden
- Revidering av föreskrifter
- Ta fram stödmaterial om dokumentation av yrkeskunskaper

Uppdrag om utveckling av kvalitet i yrkesintroduktion 2013 - 2016

- Bidrag till skolorna för utvecklingsprojekt
- Minst 21 miljoner årligen under projektperioden
- Fokus på att öka samverkan med arbetslivet och öka måluppfyllelse

- Utveckla yrkesintroduktion av varierande längd
- Stödja skolorna i arbetet med planering, individanpassning, kvalitetssäkring och samverkan med det lokala arbetslivet

Webbstöd

Kvalitet i Apl

Kort om - yrkesutbildning

Elevens arbetsmiljö

Gymnasieinfo.se

The screenshot shows the Skolverket website interface. At the top, there is a navigation bar with links for WEBBKARTA, LYSSNA, LÄTTLAST, TECKNINGSPÅK, and ENGLISH. Below this is a search bar with the text 'Sök på hela Skolverkets webbplats...' and a 'SÖK' button. The main navigation menu includes 'Start', 'Läroplaner ämnen & kurser', 'Bedömning', 'Regelverk', 'Från skola till arbetsliv' (highlighted in yellow), 'Skolutveckling', 'Kompetens & fortbildning', 'Statistik & utvärdering', and 'Skolformer'. The content area is titled 'Du är här: Start / Från skola till arbetsliv'. It features a main article 'Från skola till arbetsliv' with a photo of three students and a text snippet: 'Skolverket arbetar för att eleverna ska vara väl förberedda för arbetslivet efter en yrkesutbildning och att övergången från skola till arbete ska fungera. Här finns information om åtgärder som rör skola och arbetsliv med fokus på arbetsplatsförlagt lärande. För att kvaliteten på yrkesutbildningarna ska vara så god som möjligt är det viktigt att det arbetsplatsförlagda lärandet fungerar i alla led.' To the right is a 'KALENDARIUM' section with dates: '20 mar Stockholm Aktuell forskning om yrkesutbildning', '26 mar Göteborg Aktuell forskning om yrkesutbildning', and '1 apr Sista dag att söka bidrag för gymnasialt lärlingsutbildning'. Below the calendar is a 'Lärlingscentrum' section with a photo and text: 'Skolverket startar ett lärlingscentrum med mål att få fler lärlingar i gymnasieskolan och öka kvaliteten i det arbetsplatsförlagda lärandet.' At the bottom right is a 'Yrkestävlingar' section with links for 'Yrkesmätarna (urplay.se)' and 'Yrkes-SM (worldskills.se)'. A 'NYHETER' section lists recent news items with dates: '5 MAR Nya filmer för elever om teknikprogrammets fjärde år På techni...', '5 MAR Forttydligande om apl på lärlingsutbildning Regeringen har go...', '14 FEB Från skola till arbetsliv - nya sidor på skolverket.se Skolv...', '12 FEB Mer stöd för lärlingsutbildning Sedan några år tillbaka har ...', and '30 JAN Skapa modell för sambedömning Sambedömning används för att ...'. A 'GÅ DIREKT TILL...' section lists 'Handledning på arbetsplatsen' (En elev som är på arbetsplatsförlagt lärande ska ha en handledare på arbetsplatsen. Den som handleder har som uppgift att successivt bygga upp yrkeskunskaper och yrkesidentitet hos eleven.), 'Bidrag för yrkesutbildning' (Huvudmål som har yrkesutbildning kan ansöka om bidrag för att översöka verksamheterna och för att öka lärarnas behörighet och kompetens.), and 'Studie- och yrkesvägledning' (Vägledning är en process och tar tid).

Att vara lärling

För dig som funderar på lärling

Jobbet är skolan

Nu kan du i många kommuner söka till en lärlingsutbildning när du ska börja i gymnasieskolan. Det innebär att minst halva din utbildning sker på en eller flera arbetsplatser. Du får samma kunskaper som de elever som läser yrkesprogrammet i skolan. Lärlingsutbildningen innebär alltså inte att du går en annan utbildning, utan enbart att du lär dig i en annan miljö och på ett annat sätt. På skolan läser du de gymnasiegemensamma ämnena och eventuellt vissa delar av yrkesämnena som du behöver i ditt yrke.

Det skiljer sig mellan kommunerna hur många platser man har inom olika program. Du måste själv ta reda på vilka möjligheter du har där du bor. Ta hjälp av din studie- och yrkess vägledare!

Att vara lärling

Att vara lärling innebär en unik möjlighet att lära sig ett yrke genom att kombinera arbete på en arbetsplats med studier i skolan. Den största skillnaden mellan en gymnasial lärlingsutbildning och skolförlagt gymnasial yrkesutbildning är att du, som lärling, är en del av ett arbetslag på en arbetsplats.

På arbetsplatsen gör du det mesta av din yrkesutbildning och din yrkeslärare har nära kontakt med din handledare på arbetsplatsen. Tillsammans utformar ni din utbildning på bästa

sätt. Under din studietid har du en fot i arbetslivet och en i skolan vilket innebär att du både får en yrkesexamen från gymnasieskolan och kontakter inom arbetslivet. När du tar studenten har du fått kontakt med arbetslivet vilket kan ge dig en bra start i ditt kommande yrkesliv.

Du som går en lärlingsutbildning har rätt att läsa in grundläggande högskolebehörighet.

Du kan fortsätta studera

På yrkeshögskolan kan du fortsätta studera och lära dig mer om yrket. Du kan också satsa på något annat område än det du har läst inom gymnasieskolan. Utbildningarna är ofta mellan ett och två år. För att bli antagen måste du ha en gymnasieexamen. Utbildningarna kan också ha särskilda förkunskapskrav. Det kan handla om gymnasieexamen eller en speciell yrkeserfarenhet. På yrkeshögskolan finns utbildningar inom till exempel vård, restaurang, ekonomi och teknik. Och du kan lära dig yrken som randsköterska, kökschef, lönspecialist och spelprogrammerare. Undervisningen på yrkeshögskolan kostar ingenting, men du får betala för böcker. Man kan få studielån och bidrag från Centrala studiestödsnämnden (CSN).

Skolverket

www.skolverket.se/yrkesutbildning

- Att vara lärling
- Jobbet är skolan
- Fortsätta studera

Skolverket

Ta emot en lärling på arbetsplats

Morgondagens medarbetare på din arbetsplats redan idag

I gymnasial lärlingsutbildning ska lärlingen vara mer än hälften av sin utbildning på en eller flera arbetsplatser. Teori och praktik varvas och ibland är eleven på flera arbetsplatser under utbildningen för att säkerställa att programmets uppsatta mål kan nås och att eleven får den bredd och erfarenhet som krävs för att bli en god yrkesarbetare.

Handledaren – bärare av och förebild i yrket

Det ska finnas en handledare för lärlingen på arbetsplatsen. Det är viktigt att handledaren är lämplig för uppgiften och ges tid att handleda lärlingen. Att arbeta med ungdomar är både stimulerande och lärorikt. En förutsättning för att handledaren ska kunna handleda elever är att hon eller han är intresserad och känner sig trygg i sitt uppdrag.

En handledare ska kunna ta hand om, handleda och instruera elever under den tid som eleven är på arbetsplatsen. Det innebär också att följa upp elevens kunskaper tillsammans med läraren på skolan. Under den utbildningstid som eleven är på arbetsplatsen bedömer handledare och lärare gemensamt elevens utveckling samt utvärderar arbetet för att läraren ska få ett underlag för besyssättning.

Trepartssamtal

I alla praktik- och lärlingsverksamheter är det tre parter som ska mötas. Parter med både gemensamma mål och syften, men med olika ingångar och mål för sitt deltagande. Trepartssamtalen kan vara en av hörnstenarna i utbildningen och sker mellan lärare, handledare och elev. Syftet med trepartssamtalen är att tillsammans stämma av hur det går för eleven på arbetsplatsen, att

planera och följa upp mål och genomföra aktiviteter.

För eleven är trepartssamtalen ett tillfälle att ta upp hur hon eller han upplever sin situation och lärandet på arbetsplatsen. En styrka med trepartssamtalen är att förmedla kunskap till eleven genom att diskutera och hjälpa henne eller honom att reflektera kring sitt lärande på arbetsplatsen.

Utbildningskontrakt

Utbildningskontrakt är ett obligatoriskt dokument vid gymnasial lärlingsutbildning. Kontraktet ska enligt skollagen ange:

1. Vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen och omfattningen av dessa delar.
2. Hur kostnader för skador som eleven kan orsaka under den arbetsplatsförlagda utbildningen ska fördelas mellan skolhuvudmannen och arbetsplatsen.
3. Avtalstiden och grunderna för att avtalet ska kunna upphöra innan avtalstiden löpt ut.
4. Vilken lärare på skolenheten och vilken handledare på arbetsplatsen som ska vara kontaktpersoner för den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen.

Utbildningskontraktet skrivs under av skolhuvudmannen, representant för företaget och elev. För omyndig elev skriver vårdnadshavare också under.

Skolverket

www.skolverket.se/yh/arbetsplatser

- Handledaren
- Trepartssamtal
- Utbildningskontrakt

Skolans roll vid lärlingsutbildning

Skolans roll vid gymnasial lärlingsutbildning

Skolan organiserar för lärlingsutbildningen

Skolan ansvarar för elevens hela utbildning och säkerställer att målen för utbildningen kan nås. Skolan ser till att eleven har en säker arbetsplats under sin tid som lärling, initierar möten mellan berörda parter och stöttar eleven och handledaren under utbildningstiden. Skolan bör även ge handledaren utbildning och stöd för att elevens utbildning ska vara säker och hålla god kvalitet.

Yrkesläraren är ansvarig för planering, genomförande och uppföljning av elevens arbete och lärande, både i skolan och på arbetsplatsen. Läraren ansvarar även för betygssättning av kurser i utbildningen och gör detta efter samråd med handledaren på arbetsplatsen.

Programråd

För yrkesprogrammen i gymnasieskolan ska det finnas ett eller flera lokala programråd för samverkan mellan skola och arbetsliv. De personer som ingår i programråden bör ha kunskap och engagemang inom yrkesområdet.

På nationell nivå är det nationella programrådet rådgivande i Skolverkets arbete med utvecklingen av respektive yrkesprogram. På regional eller lokal nivå är programrådet en viktig aktör för att garantera att yrkesutbildningarna håller god kvalitet och erbjuder eleverna den kunskap som arbetslivet efterfrågar, men även garanterar tillgång till bra arbetsplatser för arbetsplatsförlagt lärande.

Utbildningskontrakt

Utbildningskontrakt är ett obligatoriskt dokument vid gymnasial lärlingsutbildning.

Kontraktet ska enligt skollagen ange:

1. Vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen och omfattningen av dessa delar.
2. Hur kostnader för skador som eleven kan orsaka under den arbetsplatsförlagda utbildningen ska fördelas mellan skolvårdsmannen och arbetsplatsen.
3. Avtalstiden och grunderna för att avtalet ska kunna upphöra innan avtalstiden löpt ut.
4. Vilken lärare på skolenheten och vilken handledare på arbetsplatsen som ska vara kontaktpersoner för den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen.

Utbildningskontraktet skrivs under av skolvårdsmannen, representant för företaget och elev. För omyndig elev skriver vårdnadshavare också under.

Statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning

Skolverket beslutar om och utbetalar statsbidraget. Ett villkor för bidrag är att utbildningskontrakt för de elever ansökan avser har tecknats. Skolverket fördelar bidrag till skolvårdsmän som har blivit beviljade platser.

www.skolverket.se/skolutveckling/statsbidrag

Skolverket
www.skolverket.se/yhresutbildning

- Skolan organiserar
- Programråd
- Utbildningskontrakt
- Statsbidrag

Gymnasial lärlingsutbildning

Gymnasial lärlingsutbildning

Gymnasial lärlingsutbildning är ett alternativ inom yrkesprogrammen där eleven genomför minst hälften av utbildningen på en eller flera arbetsplatser. Utbildningen är likvärdig med den skolförlagda gymnasiala yrkesutbildningen och leder till samma yrkesexamen.

Lärlingsutbildningen har samma behörighetsregler och examensmål som motsvarande skolförlagt yrkesprogram. Den använder samma ämnesplaner som skolförlagt yrkesutbildning och kan börja första, andra eller tredje läsåret.

Eleverna läser samma gymnasiegemensamma ämnen som elever på ett skolförlagt yrkesprogram och de har samma rätt att läsa in grundläggande högskolebehörighet.

Bygger på god samverkan

De bästa förutsättningarna för en elev som valt lärlingsutbildningen uppnås då skola och företag samverkar. För att elevens utbildning ska fungera krävs att eleven på arbetsplatsen har en handledare som har ansvar för elevens lärande och yrkesmässiga utveckling och en yrkeslärare i skolan som säkerställer att eleven får de kunskaper och färdigheter han eller hon ska kunna tillgo-

” Likvärdig med den skolförlagda gymnasiala yrkesutbildningen

dogöra sig enligt utbildningens mål. Samtal om och uppföljning av elevens lärande sker kontinuerligt mellan elev, handledare och yrkeslärare.

Det ska finnas ett utbildningskontrakt för varje elev och arbetsplats inom den gymnasiala lärlingsutbildningen och det är skolhuvudmannen som ansvarar för att utbildningskontraktet upprättas.

Skolverket
www.skolverket.se/yrkesutbildning

- Likvärdig med den skolförlagda yrkesutbildningen
- Bygger på god samverkan

Erfarenheter: Systematiskt kvalitetsarbete

Utvärdera

Nulägesanalys

Målbeskrivning

Insatser